

שהרי לא כתב את האות עצמה אלא רק חקק בתוך החלל הריק של האות וסביבותיה.

הא דאמרה הברייתא השניה שחקיקה כשרה, דחק יריכות, שחקק את האותיות עצמן, ושיקע אותם, שזה נחשב ככתיבה.

ומקשינן: וכי "חק תוכות" לא נחשב לכתיבה?

ורמינהו סתירה לכך מברייתא אחרת, דתניא: לא היה כתבו של הציץ של כהן גדול שוקע, אלא בולט כמו הכתב הבולט שעל גבי דינרי זהב.

והא אותיות הכתב שעל גבי דינרי זהב, "חק תוכות" הן. לפי שצורת החותמת בדינר נוצרת על ידי שלוחצים בחותמת ברזל על המטבע, ובחותמת הזאת יש שקע של צורת הכתב של המטבע, וכך נלחצת המתכת שסביבות הכתב, והצורה על הדינר נשארת בתוך השקע, כשהיא בולטת מסביבות שאר המטבע. וכך נעשה גם הציץ.

ובציץ הרי נאמר "ויכתבו עליו מכתב פיתוחי חותם". הרי שכתביה בצורת "חק תוכות" נחשב לכתיבה!

ומתצינן: כוונת הברייתא לומר, כדינרי זהב ולא כדינרי זהב.

שאמנם הציץ היה עשוי כדינרי זהב, בכך שהיה הכתב בולט, ולא ממש כדינרי זהב.

דאילו התם, בדינרי זהב, היא חקיקת תוכות. וכפי שהתבאר.

ואילו הכא, בציץ, היא חקיקת יריכות. שהציץ היה דק, והיו דוחקים את צורת האותיות עצמן מעברו השני של הציץ, עד שנעשו האותיות בולטות בחזית הציץ. (14)

אמר ליה רבינא לרב אשי: רושמא, החותם שעל המטבע, מיחרץ חריץ, האם הצורה נוצרת על ידי דחיקת תוך הצורה וסביבה בלבד, ואילו הצורה עצמה נשארת בולטת בתוך השקע שבחותמת, מאליה.

או כנופי מכניף, שעל ידי הכאה סביב ותוך הצורה, נדחק הזהב ונכנס לתוך שקיעת הצורה, ונמצא שהצורה נעשתה בידי אדם, ולא מאליה.

ונפקא מינה, שאם יכתוב גט על ידי חקיקה בחותמת על טס של ברזל, האם יחשב הדבר ככתב, ויהא כשר, או לא?

אמר ליה רב אשי: מיחרץ חריץ, ואין זה נחשב לכתיבת אדם.

איתיביה רבינא לרב אשי מהא דתניא לגבי הציץ: לא היה כתבו שוקע, אלא בולט כדינרי זהב.

ואי סלקא דעתך שעשיית החותמת על הדינר נעשית באופן של מיחרץ חריץ, וגם כתיבת כ-ב הציץ נעשית כך, תקשי, הא בעינא שהציץ יהא נעשה בצורת כתיבה, כמו שנאמר "מכתב פתוחי חותם", ואילו לדברך, שהכתב הזה הוא מיחרץ חריץ, ליכא, אין כאן כתיבה?!

14. רש"י. ור"ת אומר שאין זה נחשב לכתיבה, שהדרך לכתוב בצד הקריאה של האותיות, אלא

באמצעות מלקחיים. ולקמן, דקאמר "התם

ומתרצינן: הכתב בציץ היה כדינרי זהב ולא כדינרי זהב.

כדינרי זהב — דבולט.

ולא כדינרי זהב לגמרי. דאילו התב, כדינרי זהב היה מכה על הדינר מגואי, על הצד של הצורה, מסכיבות לצורה, והיא היתה מתקבלת מאליה.

ואילו הכא, בציץ, היה דוחק אותיות עצמן מאבראי, מצדו השני של הציץ, עד שבלטו האותיות מצדו האחר. (15)

בעא מיניה רבא מרב נחמן: כתב לה גמ על טס של זהב, ואמר לה: התקבלי גיטך, והתקבלי כתובתך! שהטס של זהב שנכתב עליו הגט, ישמש גם כפרעון על הכתובה, מהו? האם כשר הגט הזה? והספק הוא האם יתכן לתת גט שניתנו תחשב גם כנתינת פרעון חוב. (16)

אמר ליה רב נחמן: נתקבלה גיטה, ונתקבלה כתובתה!

כלומר, הגט כשר, וגם הכתובה נפרעה בכך. (17)

איתיביה רבא לרב נחמן מהא דתניא: אמר לה התקבלי גיטך. והשאר, יתר הגט, שמחוץ למקום האותיות, יהא לתשלום כתובתך, נתקבלה גיטה, והשאר לכתובתה.

ודייקין: טעמא דאיכא "שאר", שרק השאר מיועד לפרעון הכתובה.

הא ליכא "שאר", והתכוון לתת את הגט עצמו עבור הכתובה, לא!

הגט אינו כשר משום שמקום הגט צריך להינתן לאשה לשם גירושין בלבד, ולא לשם פרעון, כמו שנאמר "ונתן".

וקשה לרב נחמן, שמכשיר גם באופן שנתן את כל הגט לשם פרעון הכתובה!

ומתרצינן: הוא הדין אף על גב דליכא שאר, כשר הגט. והא קמשמע לן הברייתא, דאף על

16. ואין להוכיח מכתבו על איסורי הנאה שכשר, כי שם נותן לה את כל מה שיש בגט. אבל כאן הוא נותנו לשם פרעון. תוס' ד"ה התקבלי.

17. הקשה הרשב"א, כיון שנותן לה הגט עבור תשלום כתובתה, הוי ליה כאילו הנייר שלו, והאותיות פורחות באויר. ותירץ, שהרי זה כאומר לה "התקבלי גיטך, ומחלי כתובתך", שאינו נותן לה הגט עבור הכתובה אלא שהיא וכתב הבית שמואל קכד כ, שלפי זה, מיירי רק כשמגרשה מדעתה, שאז היא מוחלת כתובתה.

והט"ז שם י"ח, כתב לתרץ, דהוי דומיא

מגואי, הכא מאבראי, יפרש ר"ת דהתם בדינר, חורץ מבפנים סביב הכתב, ונשאר הכתב במקומו עומד מעצמו, הכא, בציץ, מאבראי, מוציא האותיות לחוץ, ומתקן גוף האותיות. תוס' הרא"ש.

15. הוא אותו תירוץ דלעיל, אלא ששם בא לתרץ דלא הוי חק תוכות, ולכן נקט לישנא "התם תוכות, והכא יריכות", וכאן לא היה יכול לנקוט באותו הלשון, שהרי גם המקשה מודה שצריך דוקא יריכות, אלא שהיה סבור דרושמא כנופי מכניף, וצריך המתרץ לפרש לו בהדיא דהיה מאבראי. רשב"א.

מגורשת, ומחזירה לו אחר כך את הנייר. ונחשב כאילו קיבלה את הגט, שהרי "מתנה על מנת להחזיר", שמה מתנה.

בעי רב פפא: השאיר הבעל לעצמו את הבעלות על הנייר שבין שיטה לשיטה, בין שורה לשורה, או בין תיבה לתיבה, מאי? (18)

ומסקינן: תיקן!

ומקשינן: ותיפוק ליה שהוא פסול משום ד"ספר" אחד אמר רהמנא, ולא שנים ושלשה ספרים? (19)

גב דאיכא שאר שיכול לשמש לפרעון הכתובה, **אי אמר לה** במפורש שיהא לפרעון הכתובה, **אין, אי לא, לא.**

מאי טעמא? **אזירא דמגילתא הוא.** הרי זה גליון של הגט, ונטפל אליו, ואינו משמש לפרעון הכתובה, כל עוד לא התנה הבעל על כך במפורש.

תנו רבנן: אמר לה: הרי זה גיטך והנייר כולו ישאר שלי, **אינה מגורשת,** שהרי לא נתן לה כלום, והאותיות פורחות באויר.

אבל, אם אמר לה: הרי זה גיטך **על מנת שתחזירי לי את הנייר** לאחר מכן, הרי זו

"ספר אחד" הוא רק במקום שהבעל השאיר לעצמו הנייר שבין שיטה לשיטה, שבענין זה עצם השטר מחובר יחד, ומוכיח מתוכו, והוי שטר גמור, ורק יש בו חסרון של "שני ספרים". ושוב הקשה, לפי הצד בגמרא שיש לפסול גם במעורה, אף שאין שם חסרון של שני ספרים, אם כן היכן יתקיים החסרון של "שני ספרים"? הרי בשייר הבעל לעצמו הנייר שבין שיטה לשיטה, בלאו הכי הוא פסול משום חסרון בנתינת הגט כמו כמעורה. כתבי הגר"ח.

19. כיון ש"לקציצה קאי", כקצוץ דמי. ר"ן. ובשם הגר"ח כתבו, דיש לפרש את פירכת הגמרא בשני אופנים: א. על ידי ששייר לעצמו הנייר שבין שיטה לשיטה נעשה כשני ספרים. ב. באמת חשיב ספר אחד, כיון שבגוף הנייר הוא מחובר, אלא שפירכת הגמרא היא, כיון ש"שני ספרים" הוא פסול בגט, אם כן בהכרח שהנייר בין שיטה לשיטה נצרך לגוף הגט, כי מבלעדו הוא יהיה כ"שני ספרים", ואם כן, המשייר את הנייר שבין שיטה לשיטה, צריך הוא להיות פסול, כמו במקום ששייר הבעל לעצמו את הנייר שעליו נמצא הכתב, שהרי גם הוא מגופו

דגיטה וחצרה באין כאחד [לקמן כא א]. וגם כאן גיטה וכתובתה באין כאחד, ולפי זה גם כשמגרשה בעל כרחה, הגט כשר.

והרש"ש כתב, שגם כאשר נותן לה הגט במחיר כתובתה, מיקרי "נתינה", כדכתב בפרשת ויגש "ואתנה לכם במקניכם".

והגר"ח הקשה, למאן דאמר למפרע היא גובה, אם כן, כשגובה כתובתה מהטס של זהב הוא נעשה שלה למפרע, ואין כאן עתה "ונתן". כתבי הגר"ח.

18. הקשה הגר"ח, הא לכאורה עיקר המיעוט של "ספר אחד ולא שני ספרים" קאי, היכא שכתבו בשני ניירות נפרדים זה מזה. ואם כן, לרבי מאיר, דאמר עדי חתימה כרתי, הרי נשאר הנייר השני בלא עדי חתימה, וגם אם יחתמו בשני הניירות, הא ליכא בשום מקום עדות שלמה על הגירושין, והוי "חצי דבר" בכל מקום. וגם לרבי אלעזר, הסובר עדי מסירה כרתי, הרי כל אחד בפני עצמו אין בו משום הוכחה שהוא שטר גירושין, אלא על ידי צירוף שניהם יחד, וזה לא כתוב בשטר עצמו, והוי כבעל פה. ותירץ שבהכרח צריך לומר, שכל המיעוט

שהאשה מביאה לפנינו את העבד, ואומרת, בעלי נתן לי את העבד, וגירשני בו, והרי גט כזה כשר, כמו ששנינו במשנתנו, מהו? האם היא נאמנת לומר כך מבלי להביא עדי מסירה?

מי אמרינן: אקנויי אקני לה את העבד כדבריה, שהרי הוא עתה ברשותה.

או דלמא, הוא מדנפשיה עייל. מעצמו נכנס העבד לרשותה, ולא התגרשה בו מעולם.

והרי חלקה של האשה בגט אינו מחובר יחד, אלא הוא נפרד לשורות שורות, והוי כשנים ושלשה ספרים? (20)

ומתצינן: **לא צריכא, דמעורה.** (21) שיש קצת חיבור בין כל חלקי הגט השייכים לאשה, כגון שהאותיות שבראש כל תיבה היו ארוכות משורה לשורה. (22)

בעי רמי בר חמא: היו מוחזקים בעבד שהוא שלו, שהיה ידוע שהעבד שייך לבעל, וגמ כתוב על ידו, והרי הוא יוצא מתחת ידה,

של גט.

ויש להוכיח מהרמב"ם כהצד השני. כי הרמב"ם כתב הטעם שהאומר "על מנת שהנייר שלי" אינה מגורשת, משום שאין זה כריתות. וקשה, למה צריך לטעם זה? דהא פשיטא שצריך נתינת הגט, שהרי הגמרא רצתה לומר דבעינן אפילו שיהא שוה פרוטה, ולבסוף מסיק דעל כל פנים נתינת הגט בעינן, ובלא הנייר ודאי שאין כאן נתינה כלל, ולמה הוצרך לטעמא ד"כריתות"?!?

וצריך לומר, שמקור הרמב"ם הוא מסוגיא דידן, שהוא מפרש את פירכת הגמרא דבאמת לא הוי כשני ספרים, אלא הפסול משום שיוור הנייר להבעל, וזה לא יתכן אם טעם הפסול בשייר הנייר הוא משום נתינה. שדין הנתינה נאמר רק על כתב הגט, שבו היא מגורשת, אבל הנייר שבין שיטה לשיטה, כם אם הוא צריך להיות בגט, אבל הוא אינו עושה את מעשה הגירושין, ולא נאמר עליו "ונתן".

אבל לטעם דכריתות ניחא, שכל דבר שהוא צריך להכשירו של גט נכדי שלא יהא שני ספרים, אם נשאר ממנו לבעל, אין זה כריתות. כתבי הגר"ח.

20. זה לשון הרשב"א: משום דמשייר לה

בגויה קא בעי לה, ומשום כרות גיטא.

21. מקשין העולם, אכתי בין תיבה לתיבה לא שייך "מעורה"? ויש לומר, שאכן למסקנא לא נשארה בתיקו אלא רק הבעיא בין שיטה לשיטה. אבל בין תיבה לתיבה פסול משום "ספר אחד ולא שנים ושלשה ספרים". מהר"ם.

והרשב"א כתב, דר"ח מפרש שהאיבעיא היא או בין שיטה לשיטה או בין תיבה לתיבה. ולפי זה, לא מקשה רק על בין שיטה לשיטה, אבל בין תיבה לתיבה הוא מחובר על ידי הריח שבין שיטה לשיטה. אבל מרש"י משמע שמפרש שבעיא אחת היא. ולפי זה צריך לומר שהיה דבוק תיבה אחת לחברתה ולפי זה מוכח שלא צריך בגט מוקף גויל עיין הערה הבאה].

22. רש"י. ובתוספות משמע, שהאותיות בשורה אחת היו יורדות ומגיעות לתוך האותיות שבשורה האחרת. וכתבו שאין להוכיח מכאן שלא צריך בגט שהאות תהא מוקף גויל מארבע רוחותיה, שיש לומר שהרגל של ק' נכנסה לתוך טי"ת שבשורה התחתונה, או ראש הלמ"ד בתוך חיי"ת או בתוך ה"א שלמעלה הימנה. ומכל מקום נראה לר"י, שלא צריך בגט מוקף גויל, אלא רק בספר תורה ותפילין ומזוזות צריך מוקף

העבד בכתובת קעקע, (24) שאינו נמחק לעולם.

השתא דאתית להכי, מתניתין נמי לא קשיא. ואין צורך להעמיד את המשנה בעדי מסירה דוקא, אלא אפשר להעמידה בכתובת קעקע.

ודנה הגמרא: מאי הוי עלה, על הבעיא של רמי בר חמא, אם האשה נאמנת כאשר עבד יוצא מתחת ידה?

תא שמע, דאמר ריש לקיש: "גדרות", אינו כינוי לבהמות [על שם "גדרות צאן"], אין להן חזקה.

אדם שתפס בהמות הידועות כשייכות לאדם אחר, והלה טוען שהוא גולן ממנו, חייב להחזירן, ואינו יכול לטעון שבעליהן מכרן לו. על אף שבשאר מטלטלין הוא יכול לטעון כן, והוא נאמן כיון שאינו חושדים בו שהוא גול אותם מרשות השני, אבל

אמר רבא: ותיפוק ליה שגט שנכתב על ידו של עבד פסול כי כתב שיכול להזדייף הוא, ושמא היה כתוב בגט איזה שהוא תנאי, ומחקה אותו!?

ומקשינן: ולרבא, קשיא מתניתין, דקתני שאפשר לכתוב גט על היר של עבד, והרי יכול להזדייף!

ומתריצין: בשלמא מתניתין לרבא, לא קשיא. כי מדובר בה שהעבד, עם הגט הכתוב על ידו של העבד, נמסר ליד האשה בעדי מסירה, והם קראו את הגט, ויודעים את תוכנו. והבעל אינו יכול לזייפו ורבי אלעזר היא, שסובר "עדי מסירה כרתי".

אלא לרבי בר חמא, קשיא. שהבעיא שלו היא באופן שלא היו עדי מסירה, (23) והרי יכול גט שכזה להזדייף!

ומתריצין: לרמי בר חמא, נמי לא קשיא. לפי שהוא מדבר שהגט היה כתוב על יד

מדרבנן. וגם באופן האסור מדאורייתא אינו פוסל את הגט משום זה, שהרי כתבו על איסורי הנאה כשר, אף שעבר על איסור, שנהנה מאיסורי הנאה. תוס' ד"ה כתובת.

והקשה הרע"א, אמאי הוי גט בכתובת קעקע? נימא "כל מה דאמר רחמנא לא תעביד, אי עביד לא מהני". והכתיבה, שהיתה בעבירה, לא מהני, והוי כאילו כתבו קוף בעלמא, דלא מהני לגרש בו. ותירץ, שהכלל "דאי עביד לא מהני" הוא רק היכא דבכיתול המעשה תבוטל העבירה. וכאן, גם אי נימא דלא מהני הגט, לא יתוקן האיסור של כתובת קעקע.

ועוד הקשה, בכתבו על איסורי הנאה יפסל משום "אי עביד, לא מהני", וכאן, על ידי שנפסול הגט, יתוקן האיסור, כי נמצא שלא נהנה

גויל, דכתיב "וכתבתם" — כתיבה תמה. אבל בגט אין קפידיא בדבר, שהרי לא צריך אפילו שיהא כתוב על הקלף ובדיו. תוס' ד"ה לא צריכא.

23. היינו שאינם לפנינו. אבל בשעת מסירת הגט, לכולי עלמא צריך עדי מסירה. מהר"ם שיף.

זה לדעת ר"ת לעיל ד א בתוס' ד"ה דקיימא, שלדעתו גם לרבי מאיר צריך עדי מסירה. אבל מרש"י כאן ד"ה ורבי אלעזר ולהלן כב ב ד"ה רבי אלעזר, משמע שלרבי מאיר סגי בעדי חתימה. ביאור למהר"ם שיף.

24. יש אופנים שאסור מדאורייתא, ויש שרק

בדעתה לתת במתנה גמורה, שהרי הוא עתיד להחזיר לה את הגט, והיא נותנת אותו לו רק בתורת השאלה, ונמצא שגירש אותה בגט שלה, שאינו כשר, שהרי נאמר "ונתן" [משלן]! (25)

אמר אביי: תא שמע מהא דתנן במסכת עדיות: אף הוא, רבי יהודה בן בבא, העיד על כפר קטן שהיה בצד ירושלים, והיה בו זקן אחד, והיה מלוה לכל בני הכפר, וכותב את שטר החוב בכתב ידו, על שטר שלו, ואחרים חותמים.

ובא מעשה לפני חכמים, והכשירוהו, את השטר!

ואמאי הכשירוהו? הא בעינא "ספר מקנה",

בבהמות, כיון שיתכן שהן נכנסו אליו מעצמן לרשותו, ולא גזלן בידים, אינו נאמן לטעון שקנאן.

והוא הדין עבד, אין האשה נאמנת לומר שקיבלה אותו מבעלה, שהרי יתכן שנכנס מעצמו לרשותה.

בעי רמי בר חמא: היו מוחזקין בטבלא [דף] שהיא שלה, וגט כתוב עליה, והרי היא יוצאה מתחת ידו של בעלה, המגרשה בגט זה, מהו?

מי אמרינן, אקנויי אקניתא ליה האשה לבעלה את הטבלא לצורך הגירושין, והרי היא שלו, והוא יכול לגרש בה. או דלמא, לא ידעה לאקנויי בלב שלם דבר שאין

25. אף על גב דאמרינן לעיל שהקנו לו חכמים את דמי כתיבת הסופר, מכל מקום, את הטבלא, שהיא שלה ממש, לא הקנו לו רבנן. תוס' ד"ה אשה.

ובתוספות הרא"ש ביאר, שדוקא דמי הסופר, שאינן חוזרין לאשה, הקנו לו רבנן. מה שאין כן הטבלא, שתחזור אליה, לא הקנו לו רבנן. ועוד הקשו תוספות הג"ל מה איבעיא להו? והלא משנה מפורשת היא דהאשה כותבת את גיטה כדפשיט לקמן מיניה? ותירצו, שאפשר לדחות, דהיינו שהיא נותנת שכר הסופר, וזה הקנו לו רבנן. אבל לעולם הקלף הוא של הבעל. ורב אשי, שהוכיח משם, סובר שמשמעות המשנה היא שגם הקלף שלה.

ובתוספות הרא"ש תירץ דמהמשנה אין ראייה, דשמא רק את הקלף, שאינו ראוי לשימוש לאחר כתיבת הגט, היא אכן מקנה בלב שלם לבעל. אבל את הטבלא, שראויה לשימוש גם אחר הכתיבה, היא אינה מתכוונת להקנות לו אלא רק בתורת שאלה.

מהאיסור. ותירץ, "דאי עביד לא מהני" שייך רק במקום שהלאו הוא על ענין פרטי, כמו בתמורה, שאפשר לפרש את הלאו "לא יחליפנו ולא ימיר אותנו", שלא יהא כח להחליפו, וחילופו הוא כלא היה. מה שאין כן במקום שנאמר דין כללי, שאסור ליהנות, שאי אפשר לפרש את הלאו באופן ש"אין לך כח ליהנות", דהא פשיטא שאפשר לו ליהנות, אלא פירושו, אי אתה רשאי ליהנות. שבזה לא נאמר הכלל "אי עביד לא מהני".

ועוד תירץ הרע"א על פי מה שאמרו התוספות בתמורה ה א ד"ה מיתיבי, שבגט לא שייך אי עביד לא מהני היות והגט מתיר בכל ענין, דאיתקש למיתת הבעל.

ובמלא הרועים כתב שצריך לומר כי הבעל בעצמו כתב בכתובת קעקע. דאם הסופר כתב, פסול הגט, שהרי הסופר צריך לכתוב בשליחות הבעל [לשיטת התוספות בדף ט ב], ואין שליח לדבר עבירה, והשליחות בטלה.

שהשטר יהא משל המקנה, ובשטר חוב צריך שיהא השטר משל הלוח, שהוא המקנה את שיעבודו למלוה, וליבא, שהרי השטר היה משל הזקן! ופשיטא לגמרא שהקלף היה של הזקן, שאם לא כן, מה העיד רבי יהודה בן בבא. (26)

אלא לאו, משום דאמרינן: אקנויי מקנה לחו הזקן את השטר חוב לבני הכפר הלוויים, לצורך ההלואה, בקנין גמור, למרות שהוא יודע שהשטר עתיד לחזור אליו. והוא הדין שהאשה מקנה לבעלה את הטבלא לכתוב עליה את הגט, בקנין גמור.

אמר רבא: ומאי קושיא מזקן? דילמא

א-כא זקן שאני, דידע לאקנויי. שהוא חכם, ויודע שאין השטר כשר אלא אם כן הוא שייך ללוויים לגמרי, ולכן הוא גומר בדעתו להקנותו להם בקנין גמור. אבל אשה, אינה יודעת כל כך, ואינה מקנה לבעלה את הגט בקנין גמור, אלא רק בתורת שאילה בעלמא.

אלא, אמר רבא: מהכא נפשוט את הבעיא של רמי בר חמא האם אשה יודעת לאקנויי קנין גמור, או לא:

דתנן במסכת בבא בתרא: ערב היוצא לאחר

חיתום שטרות, דהיינו, לאחר שחתמו העדים על שטר החוב, ונתן הלוח למלוה את השטר, הוסיף הערב בכתב ידו, תחת חתימתם, "אני פלוני בן פלוני ערב", גובה המלוה את חובו אך ורק מנכסים בני חורין של הערב, במקרה שהלוח אינו משלם, אבל לא מנכסים משועבדים, דהיינו מקרקעות שמכר הערב לאחר שחתם על הערכות. כי הואיל והעדים לא חתמו על הערכות, אלא הוא חתם אחריהם, אין לדבר קול, ולכן דינו הוא כמלוה על פה, שאינו גובה אלא רק מנכסים בני חורין.

והרי שטר זה, כשחתם עליו הערב, כבר היה ביד המלוה, ואיך משתעבדים נכסים בני חורין של הערב למלוה על ידי שטר זה? והרי השטר צריך להיות של המקנה, דהיינו של הערב, המקנה עתה את שיעבודו, לאחר שכבר יצא השטר מיד הלוח אל המלוה! אלא ודאי, משום שהמלוה מקנה לערב את השטר, לצורך התחייבותו, ואף על פי שהוא עתיד להחזירו מיד.

הרי, שכל אדם יודע להקנות בקנין גמור, גם באופן שהקנאה היא רק זמנית.

אמר רב אשי: מאי קושיא? דילמא גברא שאני, דידע לאקנויי, מה שאין כן אשה.

קול ולכן הוא גובה, ולא מכח השטר. ותירצו, דנראה לגמרא דמסתמא הזקן, כיון שהיה מלוה לכל בני הכפר, גם הם היו עושים לו טובה ונותנים לו במתנה או מוכרים לו שדות, ולפעמים היה הקנין על ידי שטר וגם שטרות אלו היה הוא כותב ואחרים חותמין, תוס' ד"ה וכותב.

ובקצה"ח ס"ו ס"ו סק"כ תירץ, שכם אם כבר

והקשה אילת השחר, אם כן, מה הוכיחה הגמרא מזקן ומערב? דלמא גם שם כתבו על הקלף, ולא על הטבלא.

26. הקשו התוספות, מה ראה משטרי הלואה, שאינם אלא לראיה, והשעבוד נעשה מכח ההלואה, ואפילו במלוה ע"פ היה גובה ממשעבדי אלא שאין לה קול, ובמלוה בשטר יש